

De juiste hulp op school, na school en thuis

Factsheet onderwijs- jeugdhulparrangementen

De gemeente heeft de verantwoording over jeugdhulp, dyslexiebegeleiding en geestelijke gezondheid voor jeugdigen (jeugd-ggz). Dit biedt kansen en mogelijkheden. De gemeente Almere heeft in het zogeheten Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) met het onderwijs afspraken gemaakt over een intensievere samenwerking tussen scholen en jeugdhulp. Dat heeft onder andere geleid tot onderwijs-jeugdhulparrangementen. Op die manier is jeugdhulp zonder verwijzing mogelijk op school én thuis. De resultaten tot nu toe stemmen positief. Er komen minder leerlingen noodgedwongen thuis te zitten, omdat zij met jeugdhulp op school onderwijs kunnen volgen. Bovendien zijn er op scholen met een arrangement minder leerlingen met een verwijzing naar een (zwaardere) individuele vorm van hulp.

Arrangementen op vijf scholen

Er zijn nu vijf stedelijke onderwijsvoorzieningen met een arrangement. Deze factsheet geeft inzicht in de aanleiding, de doelstellingen, de doelgroep en de aanpak van elk van die arrangementen. Eén hoofdaanbieder per school organiseert de jeugdhulp en beheert het budget. Alle vormen van preventie en hulp komen samen, zowel organisatorisch als financieel. Dit bevordert de samenhang en voorkomt dubbelingen. Is er een vorm van hulp buiten het arrangement nodig? Dan kan de hoofdaanbieder die inzetten in samenwerking met andere aanbieders.

Kosten en administratie

De financiering voor de arrangementen komt van de gemeente Almere, samenwerkingsverband Passend Onderwijs Almere en de schoolbesturen. De gemeente verstrekt subsidies voor de inzet van jeugdhulp. De hoogte hangt af van het gebruik van

jeugdhulp door leerlingen op de school voorafgaand aan het arrangement. Voor de onderwijsmiddelen geldt een aparte bekostiging, afhankelijk van de lesplek van de leerling.

De kosten voor de arrangementen vervangen die voor individuele vormen van hulp die jeugdigen in veel gevallen kregen. Heeft een jeugdige al een eigen beschikking op het moment dat hij of zij instroomt in een arrangement? Dan kan de individuele hulp doorlopen tot maximaal de afgesproken einddatum. Deze hulp wordt vaak niet geheel gedeclareerd, omdat er vervangende hulp is vanuit het arrangement. Na de einddatum komt er geen nieuwe eigen beschikking meer.

Andere scholen voor speciaal (basis)onderwijs in Almere werken ook nauw samen met jeugdhulp-aanbieders, maar doen dit wel op basis van individuele beschikkingen.

Arrangement 1: SBO De Watertuin

Hoofdaanbieder: Vitree

De aanleiding

Op speciale basisschool (SBO) De Watertuin zitten leerlingen die meer hulp nodig hebben dan de school kan bieden. Zonder extra hulp kunnen de kinderen niet volledig meedoen met de gebruikelijke onderwijsactiviteiten. Dat leidt tot een risico op meer verwijzingen naar het (voortgezet) speciaal onderwijs, meer schooluitval (en dus minder onderwijsdeelname), een onveiliger schoolklimaat en dubbelingen in de hulpverlening. Daarom is een nauwere samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp opgezet. Vitree was al actief op de school voor individuele leerlingen. De organisatie is vervolgens de hoofdaanbieder geworden van het onderwijs-jeugdhulparrangement (OJA).

Het doel

Het arrangement is opgezet om stagnaties bij leerlingen te signaleren, snel lichte hulp in te zetten en zwaardere problemen te voorkomen. Daarnaast helpt het arrangement leerlingen om onderwijs te volgen ondanks hun problemen. Dit voorkomt onnodig thuiszitten.

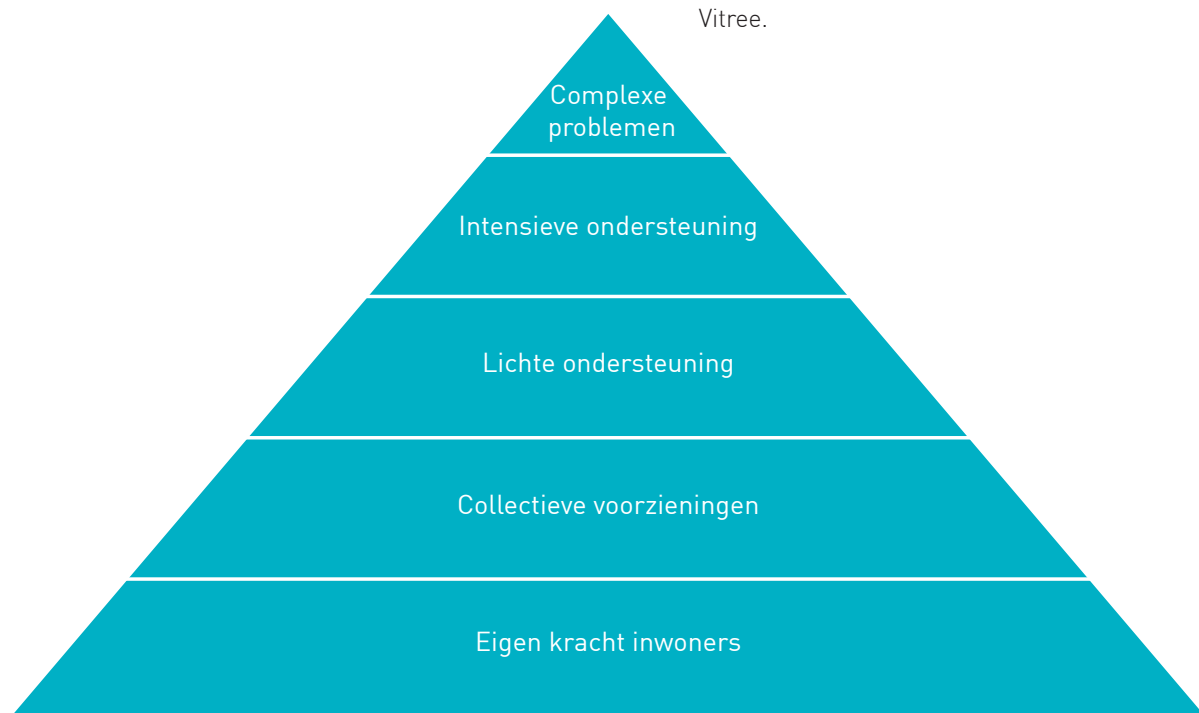
De doelgroep

Dit arrangement is bedoeld voor leerlingen in de basisschoolleeftijd met extra hulpbehoeften bovenop het reguliere aanbod van De Watertuin. Het arrangement is veelal bedoeld voor jeugdigen die te maken hebben met een problematische thuissituatie, een psychiatrische stoornis, gedragsproblemen of onvoldoende schoolse vaardigheden.

De aanpak

Het aanbod is ingericht aan de hand van een piramide (zie afbeelding). Een leerling kan op verschillende manieren hulp krijgen: individueel, in een klein groepje door te oefenen met schoolse vaardigheden, of in de klas door het volgen van (preventie)trainingen. Er is een groep voor jonge kinderen (4-8 jaar) en een groep voor oudere kinderen (9-13 jaar). In deze twee klassen ontvangen leerlingen hulp bij het onderwijs, speltherapie, psychomotorische therapie en/of behandeling. Waar nodig is er ook behandeling na schooltijd mogelijk.

In alle gevallen is het noodzakelijk een vertaling te maken naar de thuissituatie, zodat de hulp zich daar voortzet. De ouders/opvoeders zijn actief betrokken, waar nodig met extra begeleiding vanuit Vitree.

Arrangement 2: OPDC-Almere

Hoofdaanbieder: Vitree

De aanleiding

Er is een toename van jongeren die te maken hebben met een combinatie van gedragsproblemen en een instabiele thuissituatie of vriendengroep. Dit belemmert de stap van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs. OPDC-Almere is een tussenvoorziening binnen het reguliere onderwijs. De school biedt onderwijs, ondersteuning, een pedagogische aanpak en plusbegeleiding. Dit voorziet echter niet in de hulpbehoefte van alle leerlingen. Daarom is een onderwijs-jeugdhulparrangement (OJA) opgezet met Vitree.

Het doel

Het doel van dit arrangement is het verbeteren van het overstapperspectief naar regulier onderwijs of een ander passend onderwijsstraject.

De doelgroep

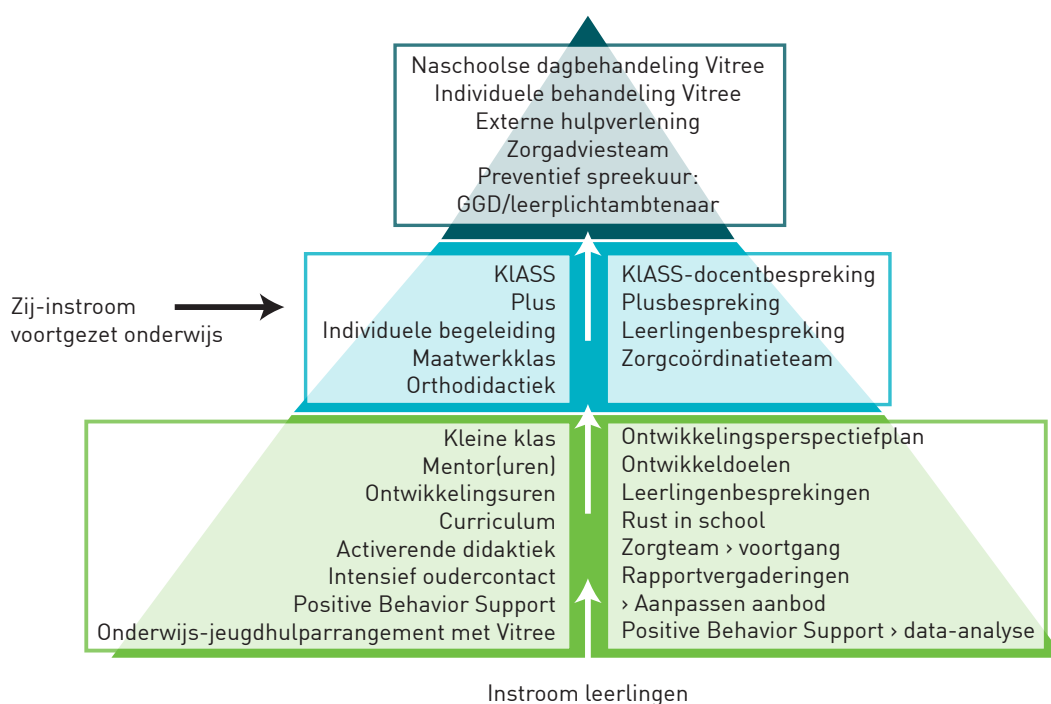
Het arrangement is bedoeld voor leerlingen van 12 tot 15 jaar. Hun hulpvragen zijn vaak ontstaan door grensoverschrijdend, verslavingsgevoelig en/of crimineel gedrag, of internaliserend, angstig

en/of zelfdestructief gedrag. Dit gaat vaak samen met problemen op school, thuis en/of in de vrije tijd. De problemen ondermijnen de veiligheid en de ontwikkeling van de jongeren.

De aanpak

OPDC-Almere heeft klassen van veertien tot zestien leerlingen met extra aandacht voor uitleg en aanmoediging. Vitree biedt naast het onderwijsprogramma hulp op drie manieren. Ten eerste is er begeleiding onder schooltijd (preventief werken aan hulpvragen). Ten tweede is er behandeling na schooltijd. Ten derde is er waar nodig begeleiding thuis en contact met eventuele andere hulpverleners. Vitree kijkt per leerling welke vorm van begeleiding en behandeling toereikend is (zie afbeelding). Dit gebeurt op basis van de ontwikkeldoelen en in samenspraak met de leerling, de ouders/opvoeders en de mentor.

De begeleiding en behandeling ligt in handen van medewerkers van Vitree die dagelijks op school aanwezig zijn. Hiermee vormt jeugdhulp een vast onderdeel van het onderwijs en is het laagdrempelig toegankelijk voor leerlingen en ouders.

Arrangement 3: SO De Bongerd

Hoofdaanbieder: Intermetzo

De aanleiding

De Bongerd biedt de meest intensieve vorm van onderwijs aan basisschoolleerlingen: speciaal onderwijs (SO). Toch komt het hulpaanbod onvoldoende tegemoet aan de behoeften van een deel van de leerlingen. Het gaat om jeugdigen met beneden- tot bovengemiddelde cognitieve capaciteiten en psychiatrische problemen. Deze leerlingen hebben al een diagnose- en behandeltraject doorlopen binnen de gespecialiseerde jeugd-ggz. Er is een onderwijs-behandelgroep voor ze gestart samen met Intermetzo. In deze groep is het onderwijs ondersteunend aan de voorliggende jeugdhulpvragen. Daarom noemen we dit een jeugdhulp-onderwijs-arrangement (JOA).

Het doel

Het doel van dit arrangement is integrale hulp voor leerlingen die anders niet uit de voeten kunnen binnen de meest intensieve vorm van onderwijs. Via het arrangement kunnen de leerlingen schoolse vaardigheden ontwikkelen.

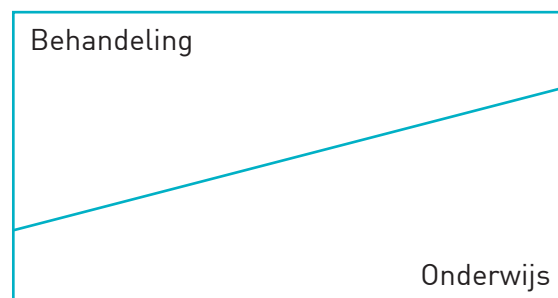
De doelgroep

Het jeugdhulp-onderwijsarrangement is er voor leerlingen in de basisschoolleeftijd die zijn aangewezen op een zeer intensief geïntegreerd onderwijsaanbod. Het gaat om leerlingen van 6 tot 13 jaar met psychiatrische problemen en ernstige gedragsstoornissen. Deze leerlingen hebben behoefte aan een afgestemde, duidelijke, kleine en voorspelbare leer- en behandelomgeving om tot ontwikkeling te komen en onderwijs te kunnen volgen.

De aanpak

De onderwijs-behandelgroep is een aparte groep binnen de school met vier tot maximaal zes leerlin-

gen. Zij doorlopen het aanbod in vijf fases (gewenningsfase, stabilisatiefase, ontwikkelingsfase, zelfstandige fase en uitstroombase), afhankelijk van hun ontwikkeling en behoeften. In de eerste fasen staat behandeling voorop met een gefaseerde uitbouw naar onderwijs. Naar verwachting kunnen de leerlingen steeds meer aandacht besteden aan onderwijs, maar blijven ze altijd aangewezen op een vorm van behandeling of andere hulp (zie afbeelding).

Het arrangement gaat zo veel mogelijk uit van het schoolcurriculum. Daarbij is er extra aandacht voor de interesses en motivatie van de leerling om hem of haar tot leren te bewegen. Daarnaast werkt Intermetzo met de leerlingen aan het vergroten van het vertrouwen in de ander, aan het ontwikkelen van meer eigen verantwoordelijkheid voor gedrag en aan maximale zelfstandigheid en zelfredzaamheid. De leerlingen krijgen sociale vaardigheden aangeleerd door het trainen van zelfcontrole en probleemoplossende vaardigheden en het leren maken van moreel juiste keuzes. Er wordt continu gekeken of er verder onderzoek of een andere vorm van behandeling (individueel of in een groep, bijvoorbeeld binnen de jeugd-ggz) nodig is.

Behalve behandeling in de schoolse context is er begeleiding in het netwerk van de leerling. Intermetzo biedt gezinsbegeleiding om de opvoedvaardigheden van ouders te vergroten en het systeem rondom de leerling te versterken.

Arrangement 4: SBO De Bombardon

Hoofdaanbieder: Vitree

De aanleiding

De Bombardon is een zogeheten expertiseschool binnen Passend Onderwijs Almere. Leerlingen op deze school ervaren frustraties en hebben problemen op het gebied tolerantie en zelfregulatie van hun emoties (sociaal-emotionele problemen en gedragsproblemen). Er is een duidelijke toename van leerlingen met een psychiatrische diagnose en gezinnen met een hulpbehoefte. Er is vaak sprake van wachtlijsten, terwijl het veel effectiever is om snel met hulp te starten. Als antwoord op de veranderende leerlingpopulatie is er een samenwerking opgezet met Vitree om het hulpaanbod op de school te vergroten.

Met het aanbod van een jeugdhulp-onderwijsarrangement (JOA) krijgen kinderen die voorheen niet aan het onderwijs konden deelnemen wel een plek in het onderwijs. Het betreft veertien leerlingen op jaarbasis.

Het doel

Het doel van het arrangement is om zwaardere hulpvormen en onnodig thuiszitten te voorkomen. Daarnaast kan de school vaker kinderen op school plaatsen die thuis zijn komen te zitten.

De doelgroep

Het arrangement is bedoeld voor leerlingen

van 4 tot 12 jaar die een intensiever onderwijs-jeugdhulpaanbod nodig hebben dan De Bombardon voorheen kon bieden.

De aanpak

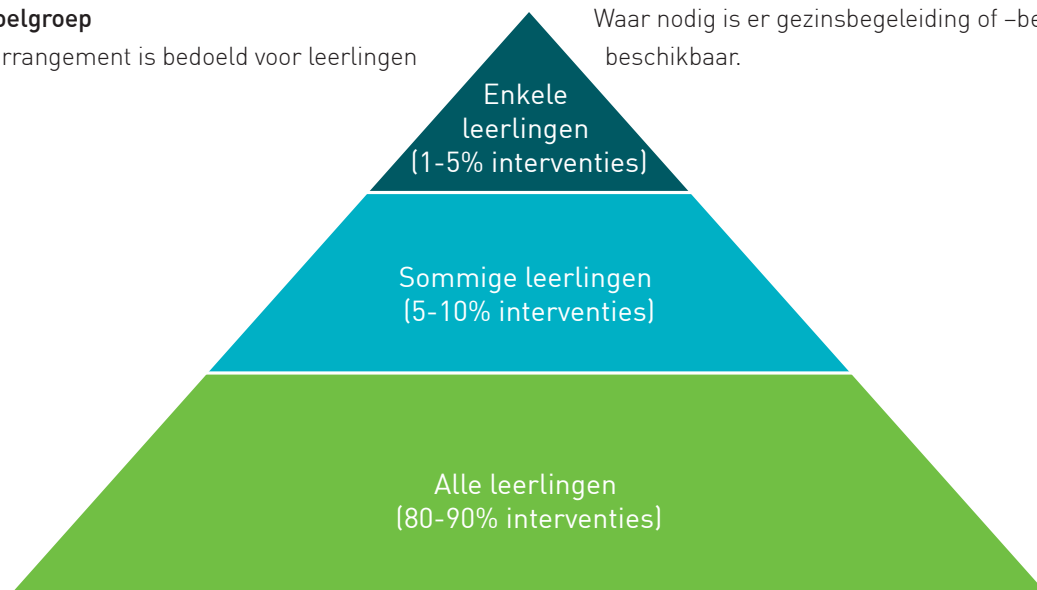
Het onderwijs-jeugdhulparrangement (OJA):

Er zijn twee ondersteuningslokalen (voor jonge leerlingen en voor oudere leerlingen). De jeugdhulp vindt deels onder schooltijd en deels na schooltijd plaats. De hulp is altijd op maat en is gekoppeld aan doelen en tijdsindicaties. Er is een algemeen gedeelte voor alle leerlingen en een specifiek gedeelte (in groepen, kleine groepjes of individueel) voor leerlingen die extra hulp nodig hebben (zie afbeelding). Op- en afschalen is continu mogelijk.

De jeugdhulp-onderwijsarrangement (JOA):

Naast het OJA zijn er twee JOA-kleutergroepen: de Triangel (diagnostiek, acht leerlingen) en de Tamboerijn (behandeling, zes leerlingen). In deze groepen is het onderwijs ondersteunend aan de voorliggende jeugdhulpvragen. In samenwerking met de jeugd-ggz (GGZ Centraal/Fornhese) krijgen kinderen een passend aanbod. In dit traject zijn ouders intensief betrokken.

Ouders/opvoeders zijn doorlopend op de hoogte van de hulp door start- en evaluatiegesprekken en huisbezoeken met vaste professionals. Het uitgangspunt 'één kind, één plan' staat centraal. Waar nodig is er gezinsbegeleiding of -behandeling beschikbaar.

Arrangement 5: PrO Almere

Hoofdaanbieder: 's Heeren Loo

De aanleiding

Het Praktijkonderwijs (PrO) Almere heeft een groeiend aantal leerlingen met een (lichte) verstandelijke beperking in combinatie met gedragsproblemen en/of een complexe thuissituatie. Deze jeugdigen hebben op verschillende levensgebieden hulp nodig om zich te redden in de maatschappij. Daarom is er een onderwijs-jeugdhulparrangement (OJA) gestart in samenwerking met 's Heeren Loo. 's Heeren Loo heeft specifieke expertise op het gebied van lichte verstandelijke beperkingen. Via het OJA is hulp binnen handbereik en flexibel inzetbaar. Zo is de hulp in samenhang, preventief en op maat mogelijk, zowel op school als in de directe leefomgeving van leerlingen.

Het doel

Het doel is dat jeugdigen en hun ouders optimaal tot ontwikkeling komen en dat jeugdigen meer tot leren komen. Hiermee willen we verergering van de problemen, uithuisplaatsingen, schooluitval en verwijzingen naar het voortgezet speciaal onderwijs helpen voorkomen.

De doelgroep

Het arrangement is bedoeld voor jeugdigen die te maken hebben met een combinatie van een (lichte) verstandelijke beperking, gedragsproblemen (in- en externaliserend) en/of een complexe thuissituatie. Deze jeugdigen hebben extra hulpbehoeften boven op het reguliere aanbod van PrO Almere.

De aanpak

Binnen alle drie de locaties van PrO Almere zijn er vaste teamleden van 's Heeren Loo die de hulpverlening vormgeven in en rond de school. Dit team biedt begeleiding en weerbaarheidstrainingen tijdens schooltijd en behandeling aan leerlingen en gezinnen na schooltijd. De hulp op school en thuis vindt plaats volgens het principe 'één huishouden, één plan, één aanpak, ook op school'. Er is nadrukkelijke aandacht voor preventie door zo snel mogelijk in te spelen op actuele vragen.

Ouders/opvoeders zijn op de hoogte van de hulpverlening en zijn betrokken. Waar nodig en mogelijk is ook het netwerk van een gezin betrokken. Daarnaast zijn er nauwe contacten met andere organisaties en professionals, zoals Humanitas, PLANgroep (schuldhulpverlening), de jeugdagent en/of andere partijen met aanvullende expertise.